

Tarvitsemme tasa-arvoa ja työllisyyttä tukevan perhevapaajärjestelmän

Työelämän tasa-arvon edistämiseksi ja naisten työmarkkina-aseman parantamiseksi on tehtävä hoitovastuuta tasaavia lisätoimia perhevapaajärjestelmään.

Vuonna 2022 voimaan tullut perhevapaauudistus oli hoitovastuun tasapuolisen jakamisen, työelämän tasa-arvon edistämisen ja naisten työmarkkina-aseman parantamisen näkökulmasta askel oikeaan suuntaan, mutta toimenpiteenä riittämätön. Vaikka isien käyttämän vanhempainvapaan määrä on uudistuksen jälkeen jonkin verran kasvanut, vain neljä prosenttia perheistä jakaa vanhempainvapaan täysin tasan vanhempien kesken siten, että kumpikin vanhempi käyttää koko 160 päivän kiintiönsä. Yleisin tapa jakaa vapaat on perheissä edelleen se, että äiti käyttää valtaosan vapaista. Äitien pitkät poissaolot työstä heikentävät mm. heidän työmarkkina-asemaansa, haittaavat palkkakehitystä sekä pienentävät eläkekertymää.

Myös kotihoidontuen käyttö jakautuu hyvin epätasa-arvoisesti sukupuolten välillä. Kotihoidon tuen saajista naisia on 92,5 prosenttia ja miehiä on vain 7,5 prosenttia. Kotihoidontukikausia käyttävät erityisesti vähemmän koulutetut ja vähäisen työkokemuksen omaavat naiset, joiden työmarkkina-asema on jo valmiiksi huono. Useiden täysipitkien kotihoidontukikausien käyttäminen huonontaa asemaa vielä entisestään ja esimerkiksi Ruotsissa kotihoidontuki lakkautettiin juuri tästä syystä.

Kotihoidontuki myös syrjäyttää maahanmuuttajataustaisia lapsia yhteiskunnasta, koska lapset eivät ole mukana varhaiskasvatuksessa ja opi suomen kieltä ennen peruskoulun aloitusta. Koulunkäynti ja oppiminen on haasteellista, eivätkä nämä lapset pysy mukana ikäluokkansa tahdissa. Osallistuminen varhaiskasvatukseen edistäisi lasten kotoutumista, oppimista ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia suomalaisessa yhteiskunnassa. Toimivat ja kaikkien saavutettavissa olevat varhaiskasvatuspalvelut ovat erittäin tärkeitä erityisesti maahanmuuttajataustaisten lasten integroitumisessa suomalaiseen yhteiskuntaan. Ne myös mahdollistavat vanhempien osallistumisen työelämään ja helpottavat työn ja perheen yhteensovittamista.

Perhevapaiden etuusjärjestelmää tulee kehittää siten, että vanhemmuudesta työnantajille aiheutuvat kustannukset jakautuvat nykyistä tasaisemmin ja perhevapaista aiheutuvat lakisääteiset kustannukset korvataan nykyistä paremmin. Äidin työnantajalle maksettava perhevapaakorvaus tulee poistaa ja kehittää vuosilomakustannuskorvausta siten, että se mahdollistaa työnantajalle aiheutuvien vuosilomakustannusten korvaamisen kokoaikaisen vanhempainvapaan lisäksi myös osittaisen vanhempainvapaan ajalta kertyvien vuosilomakustannusten osalta. Perhevapaa- ja etuusjärjestelmän kehittäminen tulee kuitenkin toteuttaa kustannusneutraalisti siten, että työnantajakustannuksia ei lisätä.

EK:n viestit päättäjille

Perhevapaajärjestelmää tulee uudistaa työllisyyttä ja työelämän tasa-arvoa vahvistavaksi. Vanhempainvapaan siirto-oikeuden poistaminen ja kotihoidon tuesta luopuminen sekä laadukkaiden ja saavutettavien varhaiskasvatuspalveluiden kehittäminen tukisivat naisten ja erityisesti maahanmuuttajataustaisten äitien osallistumista työelämään.

- Poistetaan vanhempainvapaasta vanhempien mahdollisuus siirtää osa vapaastaan toiselle vanhemmalle, jotta perhevapaajärjestelmä tukee työelämä tasa-arvon edistämistä ja hoitovastuun tasaisempaa jakamista.
- Luovutaan kotihoidontuesta, koska se syrjäyttää naisia työmarkkinoilta ja erityisesti maahanmuuttaja-taustaisia lapsia suomalaisesta yhteiskunnasta.
- Parannetaan laadukkaiden, joustavien ja saavutettavien varhaiskasvatuspalveluiden saatavuutta koko maassa. Varhaiskasvatus tukee lasten oppimista, yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja kotoutumista sekä mahdollistaa vanhempien osallistumisen työelämään
- Vanhempainvapaan siirto-oikeuden poistamisen ja kotihoidon tuesta luopumisen myönteinen työllisyysvaikutus olisi noin 10 000 henkilötyövuotta.
- Perhevapaiden kustannuksia tulee tasata työnantajien kesken paremmin poistamalla äidin työnantajalle maksettava perhevapaakorvaus ja laajentamalla vuosilomakustannuskorvaus kattamaan myös osittaisen vanhempainvapaan ajalta syntyvät vuosilomakustannukset.

Lisätiedot:

Ilkka Oksala, johtaja, työelämä, ilkka.oksala@ek.fi, puh. 050 301 8590

Vesa Rantahalvari, johtava asiantuntija, työelämä, vesa.rantahalvari@ek.fi, puh. 040 544 4609

Katja Miettinen, asiantuntija, työelämän lainsäädäntö, katja.miettinen@ek.fi, pu. 040 839 4839